GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe ¼ 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunátória.

Anulu XXXII.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 36. **Brasiovu 26|14 Maiu** **1869.**

MONARCHI'A AUSTRO-UNGARICA.

Transilvani'a.

Brasiovu 24 Maiu. Organulu celu mai acomodatu pentru descoperirea nu numai a opiniuniloru politice, ci si a neajunseloru, a asupririloru si suferintieloru, ce se supórta si din causa, ca nu se descoperu in tóta golatatea sa, cá se devina la cunoscinti'a inaltului regimu, este organulu de publicitate. Acesta, pe catu ne érta starea exceptionale a presei, pe care nu o pré cumpaniramu cu cumpan'a de auru, tiene deschise colónele nu numai corporatiuniloru, ci si privatiloru; ér' informare mai buna cá prin diurnale, cari se considera si in adeveru, ca si pórta tipulu opiniunei publice, abia se póte da mai cu succesu pe alte cai gruntiuróse. „Gazet'a“ atatu sub absolutismu, catu si de atunci incóce e cetita si prin traduceri expresu poruncite la locurile mai inalte si se pune multu temeiu pe adeverurile ce le descopere, fiinduca impartasiesce starea lucruriloru din fontanele celea mai autentice, cari nu exageréza, dar' nici intortóca lucrurile prin partialitate, nici facia cu cei mai intimi ai sei si cu afacerile loru. Acestea premise potu servi si la adres'a comerciantiloru si a economiloru de vite din Brasiovu si giuru, cari nu sciu a se folosi de publicitate nici in interesulu loru materiale, ci mai bine suferu daune indelungate si ruinatórie cu lunele, pana candu li se midilocesce vreo vindecare a pedeceloru daunatióse, dupa cuprinsulu informatiuniloru de a dóua mana, care inse controlate prin publicitate intetita, ar' scóte si resultate mai intetite si mai amesurate starei celei adeverate a lucruriloru, de care in fondulu seu trebuie se se intereseze si statulu, cá unulu ce e detoriu in favórea starei sale materiale a delatura tóte pedecele comercialui, economiei de vite si ale industriei.

Negutiatorii, industrialii si economii de vite din Brasiovu si giuru au indreptatu una petitiune catra ministrulu de comerciu, intre altele, cá se se libereze aducerea lanei in saci s. a., pentru cá industriarii districtului acestuia se nu se arunce intr'una miseria, care li se casiuna prin mesurile regimului, ce oprescu aducerea lanei, supunendu-o la dificultati prin aierisire si afumare, poruncita sub steametu, cá se se opresca intrarea bólei de vite in Ardélu.

Inaltulu regimu póte fi bine informatu din partene, ca e lucru constatatu chiaru si prin comisiunile medicilóru, ca de cate ori s'a furisitu in Ardélu ból'a de vite, totudéun'a s'a adusu prin vite cornute aduse pe sub mana, dar' nici odata prin turme de oui nici prin lan'a loru. Pentruca cine nu scie, ca unde pasce óuea vitele cornute nu potu nici voru a pasce cu atatu mai pucinu contactu potu se aiba. Apoi se se intrebe economii cei mai experti, déca intre vite cornute si intre oui se póte straplanta séu molipsi ból'a de vite? Lasamu, ca turmele de oui cu anii intregi -si au pasiunile sale in locuri montuóse si campuri departate sub cerulu liberu, ér' nu inchise, cu atatu mai pucinu intr'una cu vitele cornute, dar' nici aici dupa aducere n'au contactu cu vitelo mari, candu se aducu pe la zahanale séu macelulu pentru scoterea seului.

Avemu convingerea, ca inaltulu regimu va apretia acestea impregiurari si nu va indelunga a satisface rugatiuniloru celoru urgente ale respectiviloru industriari din Ardélu, cari la din contra devinu impedecati in desvoltarea industriei si a negotiului acestui importantu, spre daun'a venitului statului, alu civiloru lui si a nutrirei loru cu familii numeróse, cari prin impedecarea acestui negotiu -si perdu ocupatiunea, prin care -si agonisescu traiulu vietii si darea. —

— Asupra instructiunei pentru nóuele alegeri ale corpuriloru representative si ale oficialoru in fundulu regiu tragemu atentiunea cititoriloru de timpuriu, ca in privinti'a executarei acestoru alegeri pana acum s'a si tienutu conferintia intre sasi, atatu la Sibiiu, catu si aiurea, fara cá se strabata in publicitate desbaterile respective. Cá apropos la acestu obiectu relegamu pe cetitori la „mestingulu romanu“ reportatu de „N. fr. Pr.“ si reprodusu si de „Gazet'a“ in Nr. 29, unde se dice, ca romanii voru lua in seriósa atentiune si studiere actulu reorganisatiunei, luandu parte la ea cu tóta seriositatea, dara inse **numai pe lunga reservarea facuta pentru dreptulu nationalu politicu.**

Se nu dormitamu:

Ne imbulduescu deodata organisarile si alegerile atatu cele la consiliale scolari, catu si aceste, si unele si altele ceru conferintie, cointelegeri si concentrari de voturi in persónele bine alese; numai de impartirea voturiloru se ne ferimu prin defigeri si compromise intielepte si impartiale facute inainte. Caus'a nationale se ne fia inaintea ochiloru, ér' nu caus'a particulariloru, care adese e antinationale. Gratia domnului, ca intiepenitorule confesionali s'au contopitu in interesulu comunu alu conservarei nationalitatii, ceea ce credemu, ca se va dovedi si cu aceste ocasiuni taiatórie fórte adencu in vitl'a nationale. Ne amu bucura, candu si mesurele si provocarile din partea capiloru bisericesci in obiectulu acesta ar' atinge acésta córda atatu de neaperata pentru scopulu de a nu remané distrusi pe totu loculu, si inca chiaru si in obiectalu representarii intereseloru scóleloru poporale, care se potu periclita, candu caracterulu celu nationalu alu scóleloru confesionale dimpreuna cu trecerea scóleloru la statu s'ar preface in fabrica maghiarisatória, déca se voru trage tóte in man'a cea scunda a statului, spre ceea ce atatu legea cea elastica, care da conditionatu in unele cuvinte, ceea ce a luatu positivu in altele, catu si intentiunea ei de a maghiarisá indreptatiesce pe regimu. — Legea despre nationalitati d. c. § 17 inca indreptatiesce pe ministrulu de cultu si instructiune a defige elu limb'a invetiamentului in tóte scólele facute din partea statului, care inca nu face scoli cu bani cadiuti din ceriu, ci cu aruncatura de una contributiune pe toti cei ce de sene nu voru a sustiené scólele sale nationale confesionale, prin urmare ceea ce nu voru vre a face de vóia buna pentru scóla sa romana, voru face o siliti pentru cea comuna, care va respecta apoi mai antaiu limb'a statului, de ar' fi numai $^1/_{10}$ parte locuitori maghiari in cutare comuna, si inca cu dreptu de lege. — Va se dica, ca déca vreo comuna e atatu de paupera de spiritu, incatu se nu vre a sci de redicarea si inflorirea scólei sale confesionale romane, atunci regimulu ei va da minte si o va sili se faca sacrificia, cá se sustiena cu toti una scóla, dupa cum seria legea, ca statulu vre cultura si legea lu indreptatiesce la acésta. Atunci se va satisface in scól'a comuna dorintieloru tuturoru limbeloru indreptatite, dar' romana, se 'ntielege, ca va fi cea mai huiduita si cu timpu cu totulu ignorata. — Pentruca se nu uitamu, ca in desbaterile dietali respective s'a pronunciatu, ca pe viitoriu limb'a maghiara va fi limb'a generale a culturei si a perfectionarii in tóta Ungari'a, prin urmare nationalitatile nici nu potu in poterea legei pretende alta cultura nationale, decatu cultur'a nationale maghiara. Remane dara numai la resolutiunea confesiuniloru, adica a capiloru bisericei si a respectivului poporu, cá apucandu mai seriosu a mana frenele institutiunei populari se dovedésca regimului, ca n'au lipsa de sila, candu e vorba de a ingrigi de cultur'a fiiiloru sei, cu usiuratatea limbei materne, in care se póte castiga acea cultura generale in 3—4 ani, pe care in scóla cu limba straina nu o póte castiga copilulu nici in 8 ani, fiinduca in limba necunoscuta nu-si póte castiga idei, decatu numai confuse séu celu pucinu are lipsa se invetia limb'a bine vr'o 4—5 ani si apoi se intieléga, ce i se prelege pentru a-si agonisi cunoscientiele pretinse pentru vieti'a de cetatianu! Legea nu sci crutia.

Despre executorii ei ce vomu mai dice, decatu ca ei si dormindu visédza numai de maghiarisare, dara nóa ne trebuie salvu conductu pentru cultur'a nationale romanica, care in scólele poporali pretende a fi nealienabile. —

Blasiu 16 Maiu. Diu'a de 3/15 Maiu s'a serbatu si in anulu acest'a cu solenitate si pietate cuvenita. In preséra orasiulu fù iluminatu, ér' intru ins'a di de serbatória la 8 óre se tienù liturgía apoi procesiune in campulu libertatii, unde se santi ap'a si dupa stropirea celoru presenti amesuratu datineloru santei nóstre beserice unu studente suinduse pre pétr'a, ce se afla in loculu tribunei dela 48, tienù una cuventare ocasionaria. Urarile de fericire pentru barbatii cu devotamentu catra natiune, parati a suferi si nevoliti a suferi pentru dens'a, se intielege, n'au lipsitu nici acum, si au fostu primite cu insufletire.

Dupa amédi studentii avura **maialia** (cu bani din Bucuresci, séu dela Mose'a ori Petruburgu, va dice „K. Közl.“ si sororile ei maiestre intru a respandí calumnie tendentióse si a nu se corege una data cu capulu, — cosecenti intru a seduce publiculu loru pre cali ratecite, fara a voli se considere, ca binele publicu cere **buna intielegere fratiésca**, carea nu se ajunge prin suspitiunari si calumniari nerusinate), la care a luatu parte, cá in toti anii, dicundu asia intregu publiculu de aici.

Asia se serbà la noi 3/15 Maiu.

Urméza, se vedemu, óre stapanii nostri in estu anu mai teri-ne-voru pre la Osiorheiu, séu ne voru lasá in pace, se vedemu fiacare de ocupatiunile nóstre, cá asia se ne potemu plati darile, cari — gratia promisiuniloru de usiorare, ce s'au facutu cu atat'a fanfaronia! — se inmultiescu pre di, ce merge.

Eu nu crediu, ca in locu de a incercá impacare implenindu dorintiele nóstre cele prea indreptatite, voru repeti apucaturele de intimidare, ce au practisatu in an. tr., — dupa ce avura ocasiune de a se convinge, ca cu de acele nu potu trece nici preste pragu, necum se ajunga fericirea de a vedé tóta suflarea romana innecata.

Si chiaru se punemu, ca s'ar mai dá cineva, carele se fia cautandu materia de blamu pentru sene si ai sei, aici nu sciu cum ar' poté se capete una umbra macaru, de care se se póta legá; — de nu se va acatiá de **evangeli'a dilei**, unde s'au cetitu pasagiale acestea:

„Éra candu ve voru dá pre voi, nu ve grigiti, cum si ce veti grai: ca se va dá vone intru acelu ceasu, ce veti grai.“

„Si va dá frate pre frate spre mórte, tata-lu pre fetioru.“

„Era celu ce va rabdá pana in sfersitu, acel'a se va mantuí.“

Mat. c. 10.

Prin cari cuvente Mantuitoriulu indemna pre ai sei la statoria, si facundu promisiunea mantuirei, celoru ce voru rabdá pana in sfersitu, le insufla curagiu neinfrantu si sperantia de reesire.

Acum déca unu fiscalu ultrazelosu va intórce agerimea sa spre a combiná aceste cu impregiurarile locului si ale persónelor, nu va aflá elu materia de a infiera de turburatori pre nesce cetatiani paciuiti, a-li smulge dela ocupatiunile loru pre cate 3—4 dile si a-li face se peregrineze in departare de 10 miluri spre a-si depune fasiunile nu despre faptele, ce mai vertosu despre cugetele si dorintiele loru.

Ma póte, de si nu se mai chiama Szentgyörgyi: ca dóra nu numai d. Sz. e zelosu, si zelulu onoratei congregatiuni a „reprentantiloru“ comitatului Albei inferióre „denumiti“ dupa gratiósa buna-aflarea dlui comite supremu, inca nu s'a fi recitu de totu.

Asia acum — póte se voru legá de evangeliu.

Omenii ce nu voiescu egalitatea si fratietatea, — déca voru a esi la cova, — antaniu si mai antaniu oprésca de totu cetirea evangeliului si a Apostolului. Ca aceste dóue carti sante pentru inimicii, egalitatii si fratietatii adeverate suntu mai periculóse, decatu orice scripte revolutionaria; si pentruca vocea loru divina e mai potente, decatu orice grain omenescu, si pentruca latirea loru este necasemenatu mai mare.

Apoi poporulu nu mai este nici elu, cá in evulu mediu: nu tiene numai de cuventele: „tóta stapani'a este dela Ddieu“ si „teme-te, ca de aceea porta sabia“; ce mai cerca si elu; óre o stapania nedrépta, asupritória, tiranica, — o stapania, carea pre unulu partenesce, pre altulu asupresce, — póte fi dela Ddieu?

De aceea cine nu vré fratietatea si egalitatea, oprésca cetirea s. Scripture in limb'a poporului.

— Fiindu vorba de oprire, mi vine in minte, ce amu auditu in dilele trecute dela persóne demne de credintia.

Politi'a din Sibiiu detiene mai multe carti romanesci, cari apriatu nu suntu oprite nici de potestatea civile nici de vreun'a din cele bisericesci.

Intre cartile aceste e *Atlantele geografic*u dupa Bonnefort, adaptatu pentru scólele romane de A. Tr. Laurianu. Parisu, Bucuresci 1868, unu produptu artisticu eminente, si ca parte a literaturei romane acum de multu doritu cu sete de catra tóti ómenii nostri de litere. Ca lips'a de médiа ajutatoria la studiulu geografiei este prea grea sentita nu numai in tóte scólele romane, ce si in tóte casele romane, pre unde se cetesce macaru cate unu diuariu.

D. Laurianu adaptandu acelu Atlante pentru romani, si M. Sa Domnulu Carolu I, subministrandu spesele necesarie pentru tiparire s'au nevolitu a delatură acesta lipsa.

Ce folosu pentru noi, déca una politia prin purcederea sa ne rapesce potenti'a de a ne provedé cu acestu opu doritu?

Si me miru, ce a potutu casiuná detinerea acestui Atlante: portretulu M. Sale, ce se afla in fruntea lui? Nu crediu, ca portretulu M. Sale este latitu in multe fotografie, litografie s. a., din cari unele mai nemerite, decatu tipulu din Atlante, — si ni se ambia spre cumperare prin tóte tergurele.

Charte Nr. 9 „Daci'a romana“ si Nr. 10 „D. moderna“? Si mai pucinu potu crede, pentru ca „Daci'a romana“ e tiparita de milie de ori in toti atlantii vechi, si nime nu i oprésce. „Daci'a moderna“ adica tienutiu Daciei vechie dupa statulu seu de adi ocure in multi atlanti noi si mai de aprópe a cesitu nemtiesce la Flemming in Glogau. Si cui a venitu in minte se oprésca vreunu atlante de acestia? Nici avea cuventu: ca Daci'a ca conceptu geograficu nu póte fi spre superarea nimenui. Si nime nu e nebunu se viseze, ca alte lucruri s'ar poté infientiá prin tiparirea unei mape.

Deci on. politia ar' face fórte bine, déca ar' inscientiá pre deregatori'a competente, care de buna sém'a nu va intardiá a ordiná liberarea „Atlantelui de Laurianu“ — si asia va probá, ca i diace la anima inaintarea culturei si intru poporulu romanu.

— Cuventulu „Osiorheiu“ -mi aduse a minte, ca „M. Polg.“ mai in dilele trecute se plangea, ca stangacii din Turd'a avendu unu procesu politicu cauta se mérga la Clusiu spre a fi ascultati, si asia suferu perdere de timpu si bani, ce usioru s'ar fi potutu prevení, déca judele investigatoriu ar' fi operatu in Turd'a.

I dau tóta dreptatea; inse mi-ar' fi placutu fórte, déca sentiulu de dorere s'ar fi destoptatu in „M. P.“ in anulu tr., candu Blasianii cu vii cu morti au fostu citati la Osiorheiu, si redactoriulu Gazetei asemene, — de si Blasiulu si Brasiovulu suntu multu mai de parte la Osiorheiu, decatu Turd'a de Clusiu.

Si pentru acestia se potea „M. P.“ valerá: ca dóra una folia liberale — cum voliescе a fi „M. P.“ — nu se supera numai de necasurele stangaciloru.

— Din „M. P.“ mai insemnu si vorb'a lui catra „Herm. Ztg.“ unde i dice: „H. Ztg.“ nici patra adi nu s'a convinsu inca despre acesta, ca regimulu (celu de acum) are ochi, dara nu vede; are urechie, dara nu aude.“

Era din „Pesti Napló“ insemnu judecat'a despre starea Transilvaniei din diu'a de adi. „Una legiune intréga de anomalie si abusuri, anarchia traiescu si inflorescu si adi (in Transilvani'a); si resultatulu acestor'a nu póte fi altu ce, decatu seracire si neindestulire generale.“

Aceste le-amu insemnatu ca se potemu judecá in ce tonu scriu diuariale stapaniloru despre regimu si totu nu mergu la — Osiorheiu.

E tristu adeveru, inse adeveru: in tiér'a nóstra se dau statue, pre cari déca pune cineva man'a este scapatu de urmarirea severa; inse nu este ertatu la toti a pune man'a pre ele, pentru ca statuele aceste adi cá si in dilele lui Tacitu porta inscriptiunea:

SERVIS TANGI NEFAS.

Inse speramu, ca nu pre multu timpu. —u.

Blasiu 17 Maiu. Eri dupa amédi se descarcá una furtuna cu grandina pre satele de pre Ternav'a mica. Catu de mare dauna s'a casiunatu, nu se scie inca. Ternav'a se imfla rapede si moli una multime de pesci, cari fura prinsi cu manile. —

List'a

colectoriloru Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

1. Din Abrudu: Mihaile Cocu proprietariu in Abrudu, denumitu in sied. comit. asoc. tienute in 10 Dec. (28 Nov.) 1862 § 10. Ioane Galu adm. protop. in Abrudu, denumitu in sied. comit. asoc. din 12 Maiu 1883 § 36. Alexandru Amosu Tomasiu protop. onorariu in Abrudu denumitu in sied. comit. asoc. din 17 Sept. 1867 § 84.

2. Din Alb'a Iulia: Axente Severu proprietariu in Cricau, denumitu in sied. comit. din 10 Dec. (28 Nov.) 1862 § 10. Nicolau Berghianu senatoru in Belgradu, denumitu in sied. comit. din 4 Sept. 1866 § 72. Augustu Papu prot. in Belgradu denumitu in sied. comit. din 17 Sept. 1667 § 84. Alex. Tordasianu adm. prot. in Belgradu, denumitu in sied. com. din 17 Sept. 1867 § 84.

3. Din Aradu: Dr. Atanasiu Siandoru profesoru in Aradu denumitu in sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10.

4. Din Albacu: Nicolae Ispasu jude comunalu denumitu in sied. comit. din 17 Sept. 1867 § 84. Candrea, proprietariu in Albacu, denumitu in sied. comit. din 17 Sept. 1867 § 84.

5. Din Aiudu: Nicolae Gaietanu advocatu.

6. Din Bai'a mare: Teodoru Szabo protopopu, denumitu in sied. comit. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10.

7. Din Beiusiu: Teodoru Kövári direct. gimn. (vedi observ. Nr. 6).

8. Din Bistrit'a: Gabriele Dorgo dir. gimn. (v. obs. Nr. 6). Alex. Silasi protopopu, denumitu in sied. comit. din 17 Sept. 1867 § 84.

9. Din Blasiu: Ioane Fekete-Negrutiu canonicu metrop. in Blasiu, denumitu in sied. comit. din 12 Aprile 1864 § 27. Georgiu Pop'a proprietariu, denumitu in siedinti'a com. din 2 Sept. 1862 § 97. Ioane P. Moldovanu profesoru, denumitu in sied. comit. din 17 Sept. 1867 § 94.

10. Din Botzen: Ioane Dumbrav'a capelanu castrense in Botzen (in Tirolu) denumitu in sied. com. din 4 Nov. 1862 § 127.

11. Din Brasiovu: Ioane Georgiu Ioanu negutiatoriu, denumitu in sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Radu Pascu negutiat. denum. in sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Ioane Petricu protopopu, denumitu in sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Ioane Lengeru profesoru gimn., denumitu in sied. comit. din 17 Sept. 1868 § 84.

12. Din Branu: Ioane Metianu protop. in Zernesci, denum. in sied. comit. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Mironu, denumitu in sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10.

13. Din Bistr'a: Augustinu Coltoru parochu, denumitu in sied. com- din 17 Sept. 1867 § 84. Dionisiu Darabantu notariu (v. obs. numelui premergatoriu.)

14. Din Campeni: Teodoru Teocu proprietariu, denumitu in sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Georgiu Ioanette notariu comit. (v. obs. premerg.). Mihaile Andreiuc'a proprietariu, obs. premerg.). Mihaile Andreiuc'a proprietariu, denumitu in sied. comit. din 17 Sept. 1867 § 84. Ioane Patiti'a protopopu, denumitu in sied. comit. din 17 Sep. 1867 § 84.

15. Din Cetatea de balta: Vasilie Moldovanu vice-comite in D.-San-Martinu, denumitu in sied. comit. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Ioane Pinciu presiedinte de sedria in D.-San-Martinu, denumitu in sied. comit. din 17 Sept. 1867 § 84. Ioane Almasianu protopopu in Alm'a, denumitu in sied. comit. din 17 Sept. 1867 § 84.

16. Din Cernautiu: N. Hurmuzachi proprietariu, denumitu in sied. comit. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Ioane a lui Georgiu Sbiera secretariu la societ. literaria, denumitu in sied. com. din 17 Sept. 1867 § 84.

17. Din Cincu mare: Ign. Mandocea admin. protop., denumitu in sied. comit. din 17 Sept. 1867 § 84. Moise Branisce ascultantu, totu a sied. din 17.

18. Din Clusiu: Vasilie Rosiescu prot., sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Ioane Pamfiliu protopopu, sied. comit din 17 Sept. 1867 § 84.

19. Din Cohalmu: I. Iosifu adm. prot. sied. comit. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Paulu Banutiu secretariu magistr. din sied. com. din 17 Sept. 1867 § 84.

20. Din Cazl'a: Vas. Buteanu jude proces., din sied. comit. din 8 Aprile 1862 § 44.

21. Din Crasn'a si Selagiu: Demetriu Coroianu vicariu in Simleulu Silvanici, sied. comit. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Georgiu Filipu advocatu, sied. comit. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Florianu adv. obs. de susu.

22. Din Deesiu: Ioane Colceriu protop., sied. comit. din 10 Ian. 1865 § 5.

23. Din Dev'a: Ioane Papiu protop., sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Georgiu Cialanu vice-comite, sied. comit. din 17 Sept. 1867 § 84.

24. Din Doboc'a: Mihaile Bohatielu jude prim. in Gherl'a, sied. comit. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10.

25. Din Dobr'a: Nicolau Crainicu protopopu, sied. comit. din 10 Dec. (28 Nov.) 1862 § 10.

26. Din Fagarasiu: Ioane Codru Dragusianu vice-capitanu (v. Nr. 25). Fogarasianu, (v. Nr. 25). Ioane Antonelli vicariu, sied. com. din 4 Sept. 1866 § 72.

27. Din Gherl'a: Lazaru Huz'a notariu consist. Ioane Muresianu proprietariu, sied. comit. din 17 Sept. 1867 § 84.

28. Din Halmagiu: Mog'a . . . . sied. comit. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10.

29. Din Hondolu: Vas. Piposiu protop., sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10.

30. Három-Szék (Trei-scaune): Ioane Petricu protop. in Brasiovu (vedi si Nr. cur. 11).

31. Din Hatiegu: Ioane Ratiu protopu, sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Petru Popu vicariu, sied. comit. din 6 Sept. 1864 § 51.

32. Din Ibasfaleu: Iosifu Siulutiu jude prim. in pensiune, sied. comit. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10.

33. Din Ili'a: Ioane Orbonasiu protopopu.

34. Din Lugosiu: Iov'a Popoviciu negutiatoriu, sied. com. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Popaviti'a negutiat. obs. de susu.

35. Din Lipov'a: Alexandru Ciordanu, (vedi Nr. cur. 34). Ioane Tieranu protopopu (vedi tot Nr. c. 24).

36. Din Magureni: Andreiu Medanu asesoru sied. comit. din 8 Aprile 1862 § 44.

37. Din Marmati'a: Mihaile Pavelu vicariu Szigetu, sied. comit. din 10 Dec. (28 Nov.) 1861 § 10. Petru Mihali asesoru in Szigetu, sied. comit. din 17 Sept. 1867 § 84. (Va urmá)

Prolectu de lege

(acum lege sanctionata, art. XXXVIII) in obiectulu instructiunei publice din scólele poporali, primitu in siedintiele casei deputatiloru tienute in 19 si urmatórele dile ale lunei Novembre 1868.

(Urmare.)

A. Scóle poporali elementari.

§ 44. In astfeliu de comune, unde afara de eclesi'a séu credintiosii eclesieloru, care au institutu

corespundietoriu recerintieloru acestei legi, suntu celu pucinu 30 de baeti obligati la scóla, a caroru parinti nu voiescu a se folosí de scólele confesionali sustatórie: comun'a e indetorata a infiintiá scóla poporale comuna. Spesele acestei scóle comune mai antaiu suntu a se acoperí din acele venituri ale comunei averi ale comunitatei, care suntu menite spre scopuri scolare, si inca in asia proportiune, in ce proportiune sta numerulu baetiloru ambulatori in scól'a comuna facie de invetiaceii scólei séu scóleloru confesionali. Acei locuitori si posesori comunali, cari sustienu scóla poporale confesionale corespundietória recerintieloru legei presinte, suntu numai intru atat'a deoblegati a concurge cu dare comunale pentru sustienerea scólei comune infiintiate in modulu amintitu, incatu accea suma cu care concurgu in bani séu in naturale spre sustienerea scólei loru confesionale nu le in pretensiune cinci percente dela sut'a darei directe.

§ 45. Acolo inse unde numerulu baetiloru de alta confesiune nu ajungu pana la 30, si acesti copii — incatu parintii nu s'ar ingrigí despre instructiunea loru in altu modu — voru amblá in scól'a confesionale existente, si parintii loru voru concurge la specele acestei scóle totu in acelu modu si proportiune, cá si membrii acelei confesiuni, cari sustienu scól'a.

Din ce causa in astfeliu de scóle pentru instructiunea doctrinei si a moralului e a se defige óre anumite, in care timpu baetii de alta confesiune — in urmarea ingrigirei si supraveghiarei confesiunei loru se voru impartasí in instructiunea religiósa respective in instructiunea relegiunei si a moralului.

§ 46. Comunitatile indepartate de olalta de o diumetate mila geografica, care nu suntu in stare din propriele loru poteri a sustiené o scóla elementare conformu legei, se potu intruní si infiintiá scóla elementare comuna, séu potu tiené invetiatoriu comunu.

§ 47. De instructiunea baetiloru locuitoriloru din maieriste suntu indetorate a se ingrigí acele comune, de care se tienu maieristele; si anume a) séu prin redicarea scóleloru pentru maieriste; b) séu iu asia otare, unde pentru indepartarea maieristeloru infiintiarea scóleloru nu ar' corespunde scopului, (se ingrigescu) prin aplicarea invetiatoriloru ambulanti.

§ 48. Instructiunea scólei poporale elementare cuprinde dóua cursuri, si anume: 1. instructiunea cotidiana, care tiene 6 ani, si a 2 a instructiunea scolastica repetitória, care tiene 3 ani.

§ 49. In scól'a cotidiana suntu obligati a amblá toti copiii, cari au implinitu alu 6-le anu pana la implinirea anului alu 12-le. Esceptiune se ierta numai in privinti'a aceloru copii, cari dupa instructiune de patru ani pasiescu in institutu mai inaltu (in scóla civile, scóla midilocia), si acolo invetia celu pucinu doi ani.

§ 50. Baietii cari au implinitu anulu alu 12-le si in genere toti aceia, cari au finitu intregulu cursu alu scólei cotidiane suntu deobligati a amblá in scól'a repetitória. Déca totu in acceа comuna ar' fi scóle confesionali séu alte scóle poporali, in care suntu numai 6 cursuri scolari, baetii esiti din aceste scóle inca suntu deobligati pana la implinirea aloru 15 ani a cercetá scól'a repetitória comunale.

§ 51. Baetii cari si voru documentá paupertatea, nu solvescu taxa de invetiatura.

§ 52. Numerulu óreloru de instructiune cu privire la invetiacei suntu: in scólele cotidiane celu pucinu 20, celu multu 25 pe septemana, intielegunduse intru aceste si doctrin'a relegiunei si a moralului, abstragunduse inca exercitiele corporali si exercitiele economiei rurali séu de gradinaritu.

In scólele repetitórie suntu érn'a 5, vér'a 2 óre.

§ 53. Alumnii ambulatori in scól'a cotidiana pana la etatea de 10 ani — cu exceptiunea timpului vacantiei — suntu érn'a — vér'a indetorati a amblá intr'o forma la scóla; invecíaceiloru mai betrani de 10 ani — mai alesu in comunele, care se ocupa cu economi'a rurale — scaunulu scolare li póte concede, cá afara de timpulu feriéloru in celu mai urgentu timpu de lucru in dóua lune de dile se amble numai in scólele de dominica.

§ 54. Timpulu amblarei la scóle pe sate se tiena celu pucinu optu, la cetati celu pucinu nóue lune.

§ 55. Studiele obligate pentru scólele poporali elementari suntu: a) doctrin'a relegiunei si a moralului; b) cetirea si scrierea; c) socot'a din capu si cu cifre si cunóscerea mesuratorieloru din patria; d) gramatic'a, exercitie de vorbire si intielesuali; f) geografi'a si istori'a patriei; g) ceva din geografi'a si istori'a universale; h) fisic'a; i) istori'a naturale, cu deosebita privire la modulu de viétia si la tienutulu, de care se tiene cea mai mare parte a parintiloru baetiloru; k) exercitie de economia rurale si de gradinaritu; l) instructiunea mai principaleloru drepturi si dorintie civili; m) exercitiulu corporale, cu privire la exercitiulu militare.

§ 56. Determinarea din timpu in timpu a planului de instructiune se tiene de ministrulu instructiunei publice.

§ 57. In scól'a poporale elementare comunale potendu amblá baetii fiacarei confesiuni, despre instructiunea doctrinei relegiunei si a moralului au a se ingrigí diferitele confesiuni. Acést'a instructiune a relegiunei trebuie se se tiena afara de órele comune scolare si totudeun'a e publica.

§ 58. Fiacare baetu are a se instruí in limb'a materna, incatu acést'a limba e un'a dintre limbele folosite in comuna, din asta causa in comune de limbi diferite e a se aplicá astfeliu de invetiatoriu, care e capace a instruí in limbele usuate in comune mai poporate, unde locuiescu in mai mare cantitate locuitori de limbi diferite, incatu ierta poterea comunei se potu alege si adiuncti de invetiatori de diferite limbi.

B. Scóle poporali superiori.

§ 59. Acele sate si orasie, care numera celu pucinu 5000 de locuitori sunta indetorate a infiintiá si a sustiené scóle poporali superiori, séu déca le ierta puterile materiali, scóle civili.

§ 60. Comunitatile, care suntu intr'o distantia celu multu de o diumetate de mila potu infiintiá scóla poporale superióra comuna.

§ 61. Cursulu instructiunei in scólele poporali superiori pentru baeti e 3, pentru baete 2 ani.

§ 62. Elevulu, care voiesce se fia primitu, trebuie séu se produca testimoniu, ca a absolvitu cursulu din scól'a poporale de 6 clase intr'o scóla publica, séu se depuna examenulu de primire din cunoscintiele necesarie de base a scólei poporali superiori.

§ 63. In privinti'a limbei instructiunei si in privinti'a instructiunei relegiunei, precum si in privinti'a numerului de sub conducerea unui invetiatoriu, nu altcum in privinti'a vacatiuniloru si aici au valóre §§-ii (34, 54, 57, 58) de mai susu. Baetii si baetele in aceste scóle negresitu au a se instruí deosebitu.

§ 64. Studiele: a) pentru baieti: caligrafi'a si desemnulu; limb'a materna; in care scóla limb'a instructiunei nu e cea maghiara, e a se propune limb'a maghiara; aritmetic'a si geometri'a cu exercitia de aplicatiune; fisic'a si istori'a naturale, cu desclinit'a privire la agricultura si industria; geografi'a si istori'a (universale si a patriei); liniele fundamentali ale economiei rurari: studiulu constitutiunei patriote; manuducere simpla a cartiloru; exercitiulu corporale, cu privire la exercitiele militari; cantare.

b) Pentru baiete: caligrafi'a si desemnulu; aritmetica, limb'a materna, in care scóla limb'a propunerei nu e cea maghiara, acolo se propune limb'a maghiara; geografi'a si istori'a; fisic'a si istori'a naturale; (cu deosebita privire la gradinaritu si la ocupatiunile femeesci); cantarea; lucruri de mana femeesci.

§ 65. Intru o scóla poporale superióra funghedia celu pucinu doi invetiatori ordinari si unu adiunctu.

§ 66. Órele de preste septemana in fiacare clase potu fi celu pucinu 18 si celu multu 24 dimpreuna cu instructiunea relegiunei. Unu invetiatoriu nu e detoriu a instruí mai multu de 30 de óre pe septemana.

Capu VI. C. Scóle civile.

§ 67. Comunitati mai mari, carora le ierta poterile materiali, suntu indetorate in locu de scóla poporale superióra a infiintiá si sustiené — pentru toti locuitorii comunitatei fara destingere de relegiune, — scóle civili.

§ 68. In scólele civili cursulu instructiunei pentru baieti e 6, pentru baete 4 ani.

§ 69. Acei elevi, cari ar' voi a fi primiti in scól'a civile, trebuie séu se arate testimoniu, cá a finitu primulu cursu de patru ani in scól'a poporale, séu se depuna examenu de primire din cunoscintiele recerute pentru a poté pasi in scól'a civile.

§ 70. In scól'a civile sub conducerea unui invetiatoriu nu potu fi mai multi de 50 de invetiacei.

§ 71. Baietii si baietele in scólele civili suntu a se desparti cu totulu.

§ 72. In scól'a civile conformu poterei materiale a comuneloru trebuie se fia patru, siese, inse celu pucinu 3 invetiatori ordinari si unulu adiunctu.

§ 73. Órele de preste septemana in fiacare clase a scólei civili suntu pentru invetiacei celu pucinu 24, celu multu 26, intielegunduse si instructiunea relegiunei si a moralului.

§ 74. Studiele scólei civile: doctrin'a relegiunei si a moralului, limb'a materna, stilistic'a si literatur'a unde limb'a instructiunei nu e limb'a maghiara, acolo se propune limb'a maghiara, unde e limb'a maghiara, acolo incependu dela cursulu alu treile se propune limb'a germana; computulu estinsu pana la computulu civile si politicu; geometri'a, geografi'a si istori'a patriotica si universale; istori'a naturale, fisic'a, chemi'a, cu privire la industria, negutiatoria si economia; economi'a rurale séu studiulu industriei; cu privire la lipsele comunei si ale tienutului; statistic'a, liniele fundamentali ale dreptului publicu, privatu si cambiale; manuducerea cartiloru; desemnulu luatu in consonantia cu geometri'a si caligrafi'a; cantare; exercitie corporali si in arme. Studie extraordinarie suntu dupa cum ierta poterile materiali ale comunei si numai in óre extraordinarie: limb'a latina, francesa, music'a si altele.

§ 75. In privinti'a limbei de instructiune si in privinti'a instructiunei relegiunei suntu in valóre ordinatiunile §§-loru 30(f) si 40(f) ai acestei legi.

§ 76. In privinti'a studieloru insirate in paragrafulu 74, in scólele civili infiintiate pe sém'a baetiloru, planulu instructiunei e a se staverí asia, cá in cele patru cursuri d'antaiu ale scólei civile, de si mai pe largu, se se propuna totu acele studie, care se instruéza in cele patru clase inferiori ale scólei midilocie (gimnasiu reale), esceptiunandu limb'a latina. Celelalte studie mai multu se potu numai incepe in cei d'antai patru ani, si mai mare parte suntu a se propune in ultimele dóua cursuri ale scólei civile.

§ 77. Planulu de instructiune in scólele civile, cu privire la ordinatiunile ambiloru paragrafi precedinti, din timpu in timpu 'lu va staverí ministrulu instructiunei publice.

§ 78. Totu ministrulu instructiunei publice va staverí si accea, ca in scólele civile infiintiate pentru baete, care dintre studiele numerate se se omita si care se se primésca in loculu loru.

§ 79. Fiacare comuna mai antaiu e indatorata a satisface acelei obligatiuni, cá se infiintieze acele institute de instructiune, care e indetorata a le infiintiá in intielesulu acestei legi; déca inse a satisfacutu acestei obligatiuni, are dreptu a infiintiá institute poporali mai inalte, si séu complete séu numai cu unulu séu dóua cursuri anuali.

Capu VII. Institute pentru instructiunea poporale infiintiate din partea statului.

§ 80. Afara de institutele pentru educatiunea poporale, care in intielesulu legei suntu indetorate comunele a le sustiené, ministrulu de instructiunea publica are dreptu, ori si unde, unde vede a fi necesariu a infiintiá institute pentru instructiunea poporale conformu relatiuniloru locali, numai pe spesele statului, aceste institute suntu a se organisá in modulu determinatu in §§-ii 23—78 si stau sub consiliulu scolariu comitatense si sub autoritatea inspectoreloru scolasticu.

Capu VIII. Despre preparandie.

a) Preparandiele pentru invetiatori.

§ 81. Statulu infiintiéza prin diferitele tienuturi ale tierei 20 de preparandie pentru invetiatori.

§ 82. Preparandi'a trebuie se fia in legatura cu o scóla exercitatória, in carea preparandii se se póta cultivá in modu practicu.

§ 83. Preparandiei trebuie adausa o gradina celu pucinu de 2 juguri, cá elevii se capete instructiune practica din agricultura, din pomaritu si din vinaritu.

§ 84. Personalu profesorale consta dintru unu profesore diriginte, din doi profesori ordinari, dintr'unu adiuntu si dintr'unu invetiatoriu in activitate in scól'a practica.

§ 85. Salariulu profesoriloru ordinari e 1000 si 100 fl. bani de cortelu. Afara de ast'a profesorele diriginte capeta pentru agendele directorali unu onorariu de 200 fl. Salariulu profesorelui adiuntu e 450 fl., cortelu si incalditu in edificiulu scolasticu si viptu liberu la més'a publica. Salariulu invetiatoriului scólei de modelu e 700 fl. afara de cortelu.

§ 86. In preparandia se primescu elevii de corpu sanetosu, cari au petrecutu anulu alu 15-le, si in limb'a materna (!), in computu, in cunoscinti'a geografici si a istoriei suntu celu pucinu intru a-tat'a versati, catu propunu in cele 4 clase inferiori

ale gimnasiului séu scólei reale. Elevulu ce doresce a pasi in preparandia e detoriu séu a aratá testimoniu dela scól'a publica, séu se se supuna examenului de primire.

§ 87. Cursulu preparandiale duréza 3 ani.

§ 88. Studiele obligate suntu: Doctrin'a religiunei si a moralului; pedagogi'a, metodulu instructiunei, geografi'a, istori'a (universale si a patriei); limb'a materna limb'a maghiara, limb'a germana, sciintiele naturali si aplicarea acelora la agricultura si industria, economi'a cu exercitiile economice si de gradinaritu, doctrin'a constitutiunei patriei, matematic'a si geometri'a, cantarea si music'a (deosebitu cetar'a si fortepianulu), caligrafi'a si desemnulu, instructiunea exercitiului corporale, in scól'a practica (de modelu) exercitarea instructiunei.

§ 89. Prin ministriulu de instructiunea publica se determinéza din timpu in timpu, ca dintre studiele de instructiune in fiacare clase, care si in ce estensiune va fi se se propuna.

§ 90. Preparandiele fiindu fara distingere de religiune institute de statu, instructiunea elevilorn in cele religiése e detorinti'a respectiveloru confesiuni; onorariulu desclinitiloru profesori de religiune si moralu lu solvesce statulu.

§ 91. Edificiele preparandiali cuprindu in sene localitatile recerute pentru instructiunea si alimentarea elevilorn.

§ 92. In fiacare preparandia se infiintéza intretienere comuna, unde pentru o taxa moderata totu invetiacelulu e provediutu cu viptu intregu. Tax'a intretienerei se straveresce anualminte de consiliulu diriginte alu preparandiei. Lemnele si sierbitorii la comun'a intretienerei i solvesce institutulu. De altmintrea participarea in intretienere se lasa pe liber'a voia a invetiacelului.

§ 93. In tóta preparandi'a, institutulu solvesce tax'a intretienerei pentru mai multi invetiacei sermani, diligenti si de portare buna. Mai multi invetiacei sermani, diligenti si de portare buna se impartasiescu si in stipendie.

§ 94. Beneficiele viptuali si stipendiali le impartasiesce consiliulu diriginte, pe basea testimonieloru substernute si pe basea recomandatiunei din partea corpului profesorale. Beneficiele aceste pe langa o portare buna si diligintia egale — suntu a se dá prunciloru invetiatoriloru sermani, si se estindu si asupra prunciloru invetiatoriloru scóleloru confesionali.

§ 95. Ordinea si curatieni'a in edificiulu institutului o sustiene sierbitoriulu scolariu, fiindu detoriu asupra acesteia a supraveghiá dirigintele.

§ 96. Tóta preparandi'a e a se provedé cu biblioteca constatória, incatu se póte, din opuri de specialitate folosibile liberu si din partea invetiaceiloru. Pentru sporirea bibliotecei in totu anulu e de a se intrebuintiá o suma anumita.

§ 97. In causele disciplinari si in relatiunile personali ale invetiaceiloru in instanti'a prima despune scaunulu profesorale constatatoriu din corpulu profesorale.

§ 98. De asupra scaunului profesorale sta consiliulu diriginte sub presiedinti'a comisariului invetiamentale alu comitatului aceluia si constatatoriu din profesorale dirigente si din alti cinci membri denumiti din partea ministeriului de instructiunea publica.

§ 99. Consiliulu diriginte conduce afacerile spirituali si materiali ale preparandiei conformu instructiuniloru ministriului de instructiunea publica; veghiéza asupra activitatei corpului profesorale si judeca in causele apelate la densulu dela scaunulu profesorale.

Inse in cause mai ponderése partile potu recurge si in contra judecatiloru consiliului diriginte la ministeriulu de instructiunea publica.

§ 100. Membrii consiliului dirigintе afara de presiedinte si de profesorele dirigintе capeta rebonificarea nu cumva avendeloru spese de calatória si diurne din cass'a institutului.

§ 101. In totu anulu se tienu exame publice in presenti'a inspectorelui comitatense si a membriloru consiliului diriginte.

§ 102. Dupa terminarea cursului preparandiale la unu anu, si mai tardiu la doi ani, care timpu 'lu póte petrece invetiacelulu cu instructiune practica, totu elevulu trebuie se se supuna unui exame din tóte studiele si elaboratele scripturiali din preparandia si desclinitu din prax'a instructiunei, si numai dupa implinirea acestei conditiuni cu succesu póte capeta diploma de invetiatoriu.

§ 103. Cei ce voiescu a se face demni pentru statiune invetiatorésca din scólele poporali superiori séu din scólele civili, afara de examenulu staveritu in §-lu 102 din studiele si metodulu de instructiune din scólele poporali si din cele ale scólei civile au se se mai supuna unui exame inaintea autoritatei ordinate din partea guvernului.

§ 104. Cei ce la examenele detiermurite in §-ii 102 si 103 suntu respinsi de dóua ori, nu se mai admitu la esamenu.

§ 105. Preparandie private potu infiintiá numai acei individi, cari sustienu scóla poporale elementaria séu superiora, unde individii cultivandi pentru statulu invetiatorescu se póta castigá si instructiune practica. Inse elevii acestoru preparandie private suntu detori a depune examenele teoretice si practice, — carora dupa legea presente suntu supusi elevii institutelorn preparandiali publice, — in órecare institutu preparandiale publicu.

b) Preparandie pentru invetiatorese.

§ 106. Statulu in decsebitele tienuturi ale tierei infiintiéza si institute preparandiali pentru invetiatorese, in care institute se voru cultivá invetiatorese pentru clasele de fete mai alesu din scólele poporali superiori si din scólele civili.

§ 107. Elevele institutului preparandiale stau sub supraveghiarea unei invetiatorese ce locuiesce in institutu, elevele inca locuiescu tóte in laintru si manance la olalta. Consiliulu diriginte póte se conceda locuinti'a extranea numai exceptionalminte.

§ 108. Se primescu astfeliu de fete de 14 ani deplini, care au terminatu intregulu cursu din scól'a poporale superiora. Tóta elev'a trebuie se se supuna unui examenu strictu de primire, din tóte studiele poporale superiore.

§ 109. Cursulu invetiamentale e de 3 ani.

§ 110. In institutele preparandiali pentru femei afara de profesorii barbatesci — pentru instruirea sciintieloru femeiesci — voru fi a se aplicá unu numeru indestulitoriu de invetiatorese de capacitatea receruta.

§ 111. Studiele obligate in preparandiele femeesci suntu: doctrin'a religiunei si a moralului, caligrafi'a si desemnulu, limb'a materna si ortografi'a, limb'a maghiara, limb'a germana, geografi'a si istori'a, pedagogi'a, aritmetic'a, fisic'a si istori'a naturale (cu deosebita privire la gradinaritu si la ocupatiunile femeesci d. e. la fertu), regulele economisarei si a tienerei casei, lucruri femeesci, exercitarea instructiunei in clasea de fete a scólei practice.

§ 112. Numerulu eleveloru priminde cate intr'unu institutu, 'lu determinéza guvernulu.

§ 113. Didactru nu este. Cele ce locuiescu in institutu capeta cortelu si spalatu in cinste, éra viptu capeta pentru unu pretiu moderatu. Pentru mai multe fete sermane si de o diligintia excelinte solvesce institutulu tax'a instructiunei comune. Numerulu acestora in urmarea substernerei consiliului diriginte 'lu determinéza ministeriulu de instructiunea publica.

§ 114. Afara de examenele anuali, elevele care au terminatu cursulu intregu, suntu detore a se mai supune unui examenu strictu din tóte studiele si numai estu-modu potu dobandi diploma. Acela care la unu astfeliu examenu se respinge de dóua ori, nu se mai admite la examenu.

§ 115. In causele disciplinari profesorele dirigintе alu preparandiei si invetiatoresele ordinarie judeca asupra eleveloru in instanti'a prima; consiliulu diriginte in instanti'a a dóu'a. (Va urmá.)

UNGARI'A. Dela dieta. In siedinti'a din 20 Maiu Dr. Mileticiu face urmatóri'a

INTERPELATIUNE:

Fiinduca suntu incunoscintiatu din fontana secura, cumca ministeriulu de resbelu imperatescu din Vien'a prin reservatulu seu cercetéza pe tienuturile facisie cu Bosni'a, ca cate zidiri ar' avé erariulu pe marginea acelea, cari s'ar puté folosi de spitale de resbelu, mai incolo cati individi credintiosi s'ar afla, cari si ar' dá adificiale totu spre scopulu de spitalu de resbelu; si fiinduca in tienuturile facisie cu Bosni'a se latiesce scirea, cumca Austri'a e aplecata a ocupa Bosni'a, ceea ce tocma nu consuna cu impartasirile oficióse ale ministeriulu austriacu de externe, care vorbi de intentiuni de pace in genere si cu deosebire, ca nici in Orientu nici in Occidentu n'are de scopu a face ocupatiuni.

Eu atragu atentiunea regimului maghiaru la impregiurarea de susu, care conturbéza animele natiuniloru si póte compromite pacea pré seriosu, cntezu, dice, a face catra d. ministru presiedinte urmatóri'a interpelatiune:

1. Are regimulu maghiaru, dar' cu deosebire ministrulu presiedinte, cunosciintia despre accea, cumca pre teritoriulu granitiariu se facu pregatiri, cari se intreprindu atatu de batatoriu la ochi.

2. E aplecatu ministrulu a-si intórce influinti'a sa la loculu celu mai inaltu respectivu pentru cá regimulu austro-maghiaru in totu casulu se nu urmeze intrevenitiunea in privinti'a Orientelui, nici in privinti'a Bosniei politic'a cuceririi.

Pest'a in 20 Maiu 1869.

Se va impartasi ministrului presiedinte. —

Cronica esterna.

ROMANI'A. Bucuresci. In 10 Maiu se serbéza in Romani'a aniversarea fundarei dinastiei romane prin aducerea Altetiei Sale principelui regale Carolu I., adica diu'a aniversaria, in care a sositu domnitoriulu in sinulu Romaniei si in capital'a Bucuresci, urmandu apelulu natiunei romane.

Mari'a Sa Domnitoriulu audiendu de acésta serbare a adresatu min. presiedinte relativu la celebrarea aniversariei dile din 10 Maiu urmatóri'a epistola:

„Domnule presiedinte!

Diu'a de 10 Maiu, in care urmandu apelulu natiunei romane, amu intratu pentru prim'a óra in acésta capitala, este scumpa animei mele, ca pe fiacare anu restringe mai multu legamentulu ce me unesce cu Romani'a.

Pana acum se consacra, din partea autoritatiloru, sume destulu de insemnate spre a celebrá aniversarea ei, astadata inse asi dori cá asemenea fonduri — de s'ar fi alocatu — se se aplice spre a aliná suferintiele celoru in lipsa si modulu acest'a, d'a manifestá simpatiile pentru persón'a mea, imi va fi celu mai placutu.

Alu dtale afectionatu
CAROLU.

Bucuresci 7 Maiu 1869.“

Din straina tate e de insemnatu, ca cortesele Ispaniei au primitu cu 214 in contra la 71 voturi forma de regimu monarchica. — Greci'a -si continua planele ei in contra Turciei de si pe suptu mana. — Se vorbesce despre intelnirea imperatiloru Franciei, Austriei si Prusiei deodata. —

Varietati.

— Pinacoteca din Iasi a fostu visitata in diu'a St. Pasci de I. Sa Domnitoriulu si augustulu seu frate, care au remasu acolo timpu de trei óre. Mai alesu principele Leopold, fiindu insusi pictoru, s'a interesatu fórte multu de tóte tablourile. I. S. Domnitoriulu a binevoitu a exprimá multiamirile sale pentru progresulu ce a observatu la acésta scóla. — „Cur.“

— (Concertu americanu.) In Bostonu din America se arangeaza acuma unu concertu precum n'a mai fostu in lume. Cantece nationale americane voru fi parte cantate de 20.000 copii, parte executate cá simfonie cu acompaniamentu de clopote si de bubuitulu tunuriloru, ce se voru dirige prin electricitate. Un'a suta de ferari s'au angagiatu pentru acompaniamentulu corului tiganiloru din oper'a „Trovatore“. S'a inceputu si construirea unui amfiteatru, in care voru avé locu preste 50.000 persóne. — Asia ne istorisescu diurnalele straine, si déca scirea acést'a este adeverata atunci de siguru antreprimorii acestui concertu voru angagiá si cateva sute de doctori spre a cura dupa concertu spectatorii la care a suferitu audiulu loru.

— Traianida poema epica de d. Boliuti nésca a esitu in partea prima de suptu tiparu si se afla de vendiare la „Albin'a Pindului“ cu 3 donedieceri. —

CURSURILE

la bursa in 21 Maiu 1869 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 85	cr. v. a.
Augsburg	—	—	121 „ 50	„ „
London	—	—	124 „ 25	„ „
Imprumutulu nationalu	—	—	61 „ 75	„ „
Obligatiile metalice vechi de 5%			69 „ 75	„ „
Actiile bancului	—	—	742 „ —	„ „
„ creditului	—	—	286 „ 60	„ „

Obligatiile transilvane ale desarcinarii pamentului in 20 Maiu 1869:

Bani 76·40 — Maria 76·80.

Redactoru respundietoru
JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparitulu lui
JOANE GÖTT si fiiu HENRICU.